O 13/2022 vp
Ajankohtainen energiatilanne EU:ssa ja Suomessa

Talousvaliokunta 1.12.2022

Riku Huttunen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

EU:n keskeiset toimet energiakriisissä

- **Tilapäisten asetusten oikeusperusta on SEUT 122(1) art. (neuvoston määräenemmistö)**
- **Kaasu**
  - varastointivelvoite 80 % (varastojen täyttöaste käytännössä n. 95 %)
  - säästötavoite 15 %
- **Sähkö**
  - säästötavoite 10 %, velvoite leikata kysyntähuippuja 5 %
  - nk. inframarginaalisten tuottojen leikkaaminen (muut energialähteet kuin kaasu ja kivihiili) 180 euroon/MWh (erittäin haastava toimeenpanna jäsenvaltioissa), fossiilienergiayhtiöiden solidaarisuusvero
- **Ehdotukset käsittelyssä**
  - kaasun solidaarisuusasetus: yhteishankinnat, hintavaihtelun vähentäminen, solidaarisuustoimet
  - luvitusasetus: uusiutuvan energian hankkeiden kiihdytetty luvitus
  - Kaasun hintakatto (markkinakorjausmekanismi): mahdollinen 275 e/MWh hintakatto kuukausitason johdannaismarkkinoilla
- **Lisäksi joulukuussa annettaneen komission valkoinen kirja sähkömarkkinamallin kehittämiseksi pitkällä aikavälillä; ei varsinainen kriisitoimi**

EU:n energiaan liittyvät pakotteet

- **Puu ja puupohjainen energia**
- **Maksuliikenne ym. pakotteet, jotka katkaisivat mm. sähkökaupan Suomeen**
- **Kivihiili**
- **Raakaöljyn tuontikielto 5.12. lähtien (ei sovelleta CZ, SK, HU putkiöljyyn)**
- **Hintakatto venäläiselle raakaöljylle (G7, EU ja AUS yhteinen): 62 $/barreli?**
  - toteutetaan laivaus- ja vakuutuskiellon kautta
- **Öljytuotteiden tuontikielto 5.2.2023 lähtien**
- **Pakotteiden ulkopuolella ovat**
  - Kaasu, ml. LNG
  - Ydinpolttoaineet
- **EU:n 9. pakotepaketti?**

Suomessa on varauduttava sähköpulaan

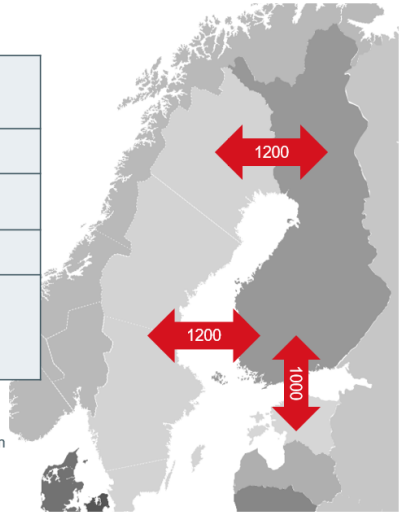
- **Fingrid järjestelmävastaava (sähkön tuotannon ja kulutuksen tasapaino)**
- **Epävarmuutta Fingridin arvioon aiheuttavat:**
  - kaasun saatavuus
    - Kelluva LNG-terminaali Inkooseen joulukuussa
  - OL3 käytettävyys
    - TVO ilmoitti lokakuussa syöttövesi-pumppujen juoksupyörien säröistä
    - Koekäyttö jatkuu aikaisintaan 10.12. ja kaupallinen käyttö alkaa aikaisintaan tammikuun lopussa
  - rajasiirtojen käytettävyys
    - Ringhals 4 (1100 MW) huollossa tammikuun loppuun ja Oskarshamn 3 (1400 MW) 9.12. korjattavana 9 vrk.
  - pohjoismaisten vesivarantojen määrä
    - Etelä-Norjan tilanne parantunut alkusyksystä
  - pitkät pakkasjaksot (1 ºC=150 MW)

Arvio tehotaseesta Suomessa talvikaudella 2022–2023 (päivitetty 3.10.2022) Erittäin kylmänä ja tyynenä talvipäivänä	
Kotimainen saatavilla oleva kapasiteetti	**12 900 MW***
Arvioitu huippukulutus - Huippukulutuksen keskiarvo vuosilta 2007–2022	**14 400 MW**** 14 000 MW
Kotimaan tehotase, netto	**-1 500 MW**
Tuontikapasiteetti EU-maista - Ruotsista - Virosta Tuontikapasiteetti Venäjältä (ei käytössä 05/2022 alkaen)	**3 400 MW** 2 400 MW 1 000 MW 0 MW

* Sisältää Olkiluoto 3 ydinvoimalaitoksen, Meri-Porin voimalaitoksen ja arvion tyynen ajankohdan tuulivoimatuotannosta

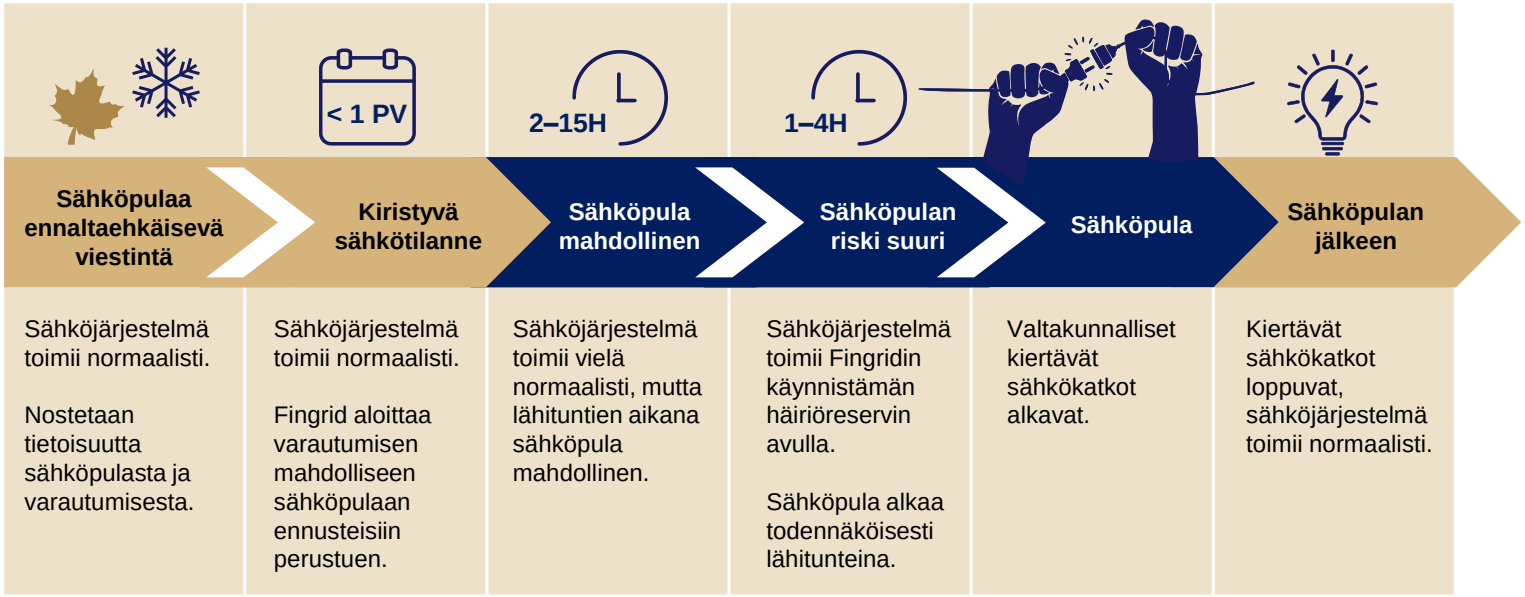
** Päivitetty arvio, jossa 15 100 MW huippukulutusta on leikattu syyskuussa 2022 havaitun alentuneen sähkökulutuksen mukaisesti (noin 5 % alempi kuin 2021, linjassa EU:n tavoitteiden kanssa)

Kuvan nuolet kertovat sähkön siirtokapasiteetin Suomen ja naapurimaiden välillä

www.fingrid.fi – arvio sähkön riittävyydestä talvella 2022/23

Sähköpulatilanteen eteneminen

Valtioneuvoston asetus sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä

- **Määritellään johtamisen ja turvallisuuden kannalta tärkeimmät sähkönkäyttöpaikat, muut sähkönkäyttöpaikat tulee luokitella väh. kahteen ryhmään**
- **Kriittiset käyttöpaikat:**
  - huoltovarmuuskriittisten vesihuoltolaitosten keskeiset kohteet;
  - häiriöttömän sähköntoimituksen jatkumisen tai palauttamisen kannalta välttämättömät kantaverkonhaltijan, sähkönjakeluverkonhaltijoiden ja sähköntuottajien valvomot, sähköasemat, merkittävät sähkövarastot ja sähköntuotantolaitokset sekä näiden viestintäverkot;
  - kaukolämmön keskeisimmät lämpökeskukset ja pumppaamot;
  - keskeiset kansainväliset lentokentät;
  - maa-, meri-, raide- ja lentoliikenteen keskeiset valvomot;
  - poliisi- ja pelastuslaitokset sekä hätäkeskukset;
  - sairaalat;
  - ulkomaankaupan kannalta keskeiset satamat;
  - vankilat;
  - viranomaisviestinnän tukiasemat ja näihin liittyvät konesalit, muiden viestintäverkkojen keskeisimmät kohdat sekä Oy Yleisradio Ab:n käyttämät radiomastot; sekä
  - yhteiskunnan johtamisen kannalta keskeiset valtion viranomaiset sekä kuntien johtokeskukset ja evakuointikeskukset sekä niiden varapaikat.

Tiedottaminen ja viestintä

- **Astetta alemmas -energiansäästökampanja**
  - Sähkön kulutushuippujen leikkaaminen keskeinen teema energian säästön rinnalla
  - Kampanjan kärkenä selkeät kellonajat, jolloin kulutusta olisi hyvä välttää
  - Ylen ja muun median tuntihintanäkymät
  - Keskeinen toimenpide neuvoston asetuksen toimeenpanossa (huippujen leikkausvelvoite 5 %, 10 % kuukauden tunneista)
- **Fingridin vapaaehtoinen sähköjärjestelmän tuki-menettely**
  - Markkinoiden ulkopuolista joustoa, mm. varavoimakoneita
  - Fingridin arvio tässä vaiheessa jo 500 MW
- **TEM vastaa viestinnästä sähköpula- ja suurhäiriötilanteessa**
  - Eri toimijoiden roolit
  - Viestintäohje päivitetty

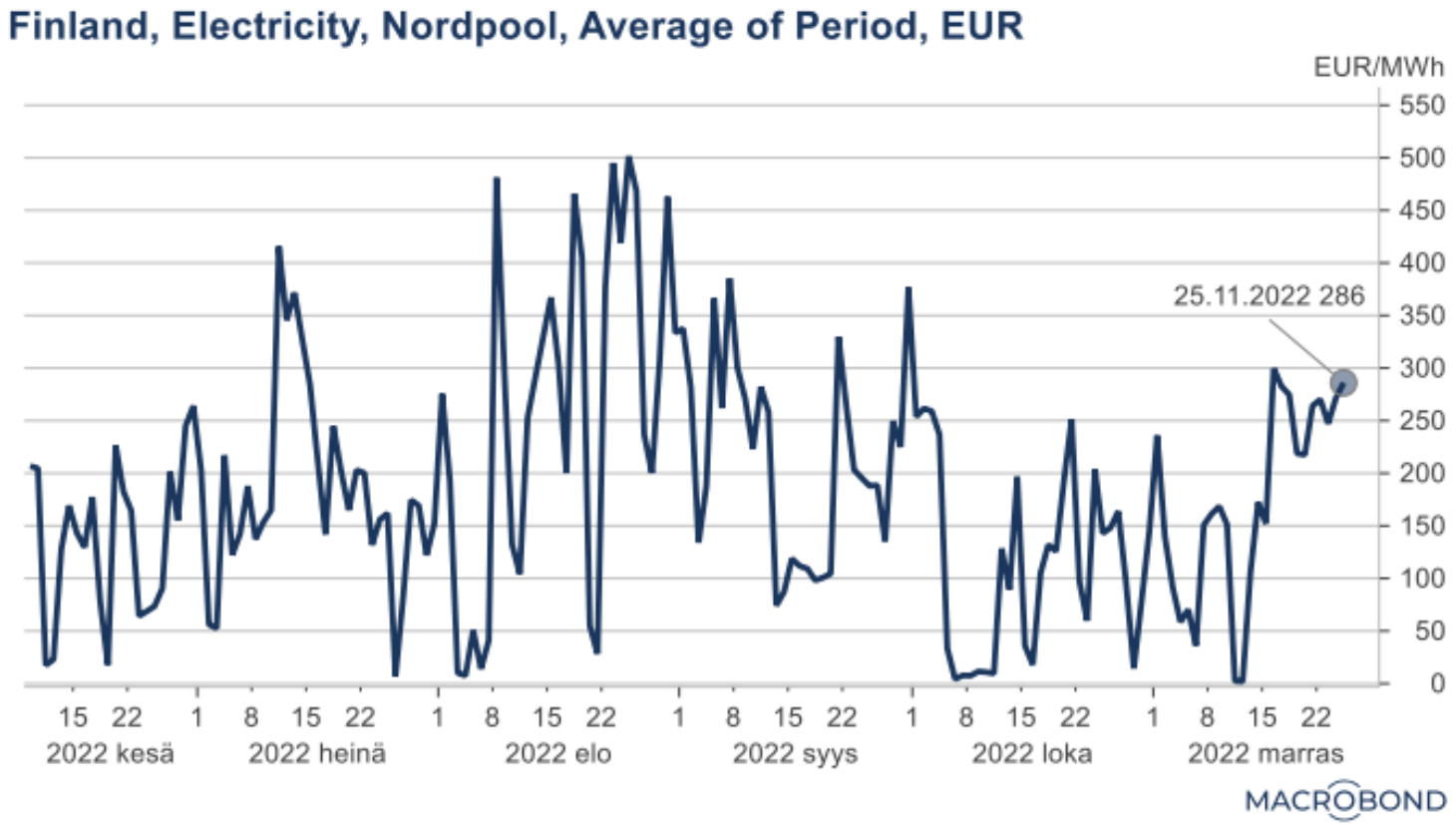
ASTETTA ALEMMAS

Dutch TTF kaasufutuuri Q1/2023

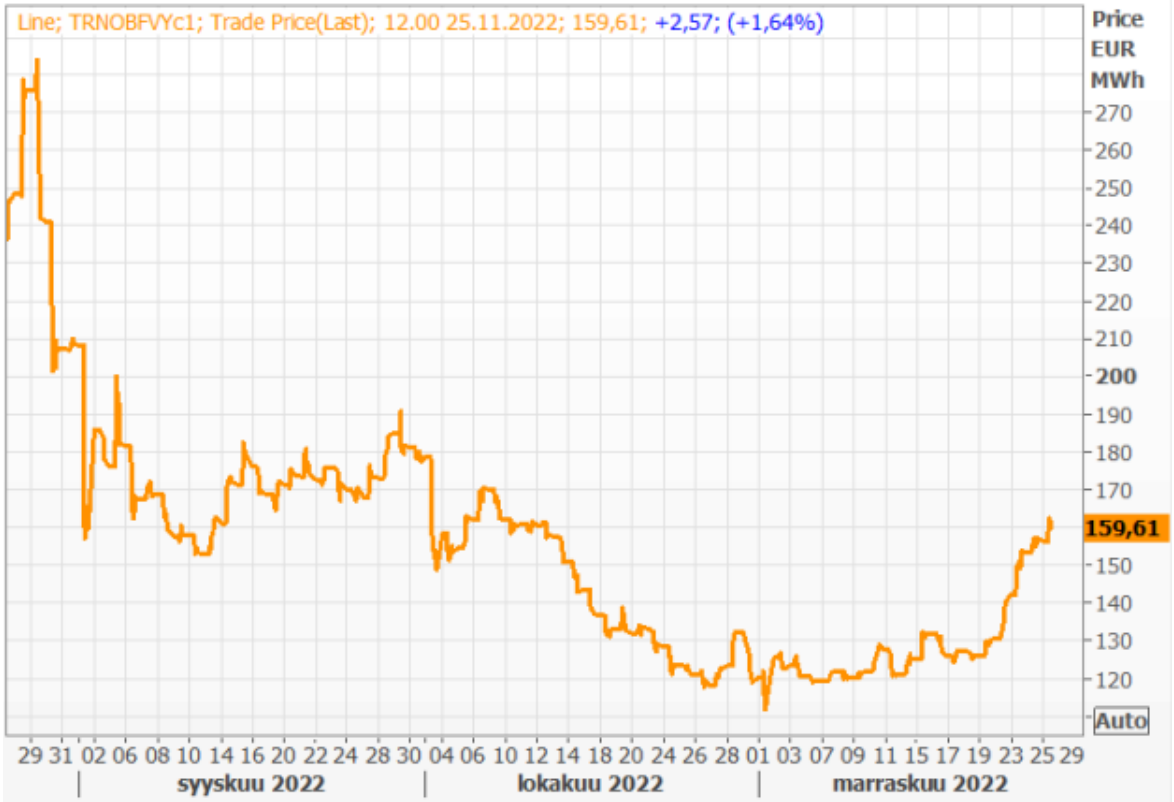

Lähde: theice.com

Sähkön pörssihinta Suomessa

Sähköfutuurit 2023 (systeemihinta) ja sähkön vähittäismyyntihinnat

Sähköfutuurit ovat halventuneet loppu-kesästä alkaen, mutta nousseet marraskuun puolenvälin jälkeen

- 29.11.: Q1/2023 297 e/MWh ja vastaava Suomen alehintasuojaus 110 e/MWh

Tämä on heijastunut myös vähittäishintoihin (tilanne 29.11.):

- Halvin kaksivuotinen kiinteähintainen sopimus 26,70 snt/kWh
- Halvin vuoden mittainen sopimus 37,56 snt/kWh

Helenin toistaiseksi voimassa oleva sopimus nousee 38,3 snt/kWh:iin (alv 24 %) joulukuun alussa, (34 snt/kWh alv. 10 % 1-4/2023)

Vähittäismyyjät tarjoavat pääosin pörssi-sopimuksia, jossa hinta vaihtelee tunneittain

Julkisia sähkösopimustarjouksia
https://sahkonhinta.fi/